

Kodály Zoltán sírjánál

*Kodály Zoltán sírja köré gyűlt
Tisztelt Emlékezők!*

Sokan a temetőt tartják a világ legcsendesebb kertjének. A falvaktól, városok központjától távolabb eső temetőekben valóban nem hallatszik a mindennapi élet zaja. Béke van és csend. A sírok közt járó emberek hangját is elfojtja, halkabbá teszi a gyász érzése, vagy a múltat idéző emlékezés. A temetők a csend kertjei.

Mi azonban, akik Kodály Zoltán sírja körül állunk, belső hallásunkkal, szívünkkel hangokat, dallamokat hallunk. Talán egy zoborvidéki asszony énekét, talán a Bicinia, gyermekek fújta dallamait, talán a csellóra írt szoná-

ta egy-egy témáját, vagy kórusművek drámai csúcspontjait, talán a Psalmus vagy a Te Deum dallamait – Kodály zenéjét.

És nemcsak zenét hallhatunk ebben a „csöndben” Megszólnak – kell, hogy megszóljának – Kodály Zoltán gondolatai, útmutatásai, melyek ma is, évtizedek után is irányt mutatnak, munkára készítetnek, bátorítanak, értékek változó megítélésében biztonságot adnak.

Megszólnak-e a kodályi országépítő munka, talán legtömörebb, mára, de bizonyára holnapra, holnaputánra is érvényes célkitűzése:

„...a művelt réteget zeneileg magyarrá, a magyar tömegeket zeneileg műveltté kell változtatni.” (Kodály Zoltán: Megnyitó beszéd, 1950.)

Ad-e bátorságot, elszántságot az a kodályi jelmondat, melyet 1956. januárjában, a névadó a Debreceni Szakiskolának adott:

„Nincs megalkuvás művészetben és magyarságban”

Bennem, mint a Debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakiskola volt diákjában megszólnak az a gyönyörűen fogalmazott program is, melyet az iskola emlékkönyvébe írt a névadó:

„A debreceni szakiskola jövője: példát adni a szolfézs és hangszer-tanítás összehangolására, ének-alapon történő hangszer-tanítással új ének-re bírni a hangszereket; a környékre kisugárzó működéssel hangzó életre bírni a néma berkeket.”

Halljuk-e a hatalmas kodályi életmű nekünk szóló, irányt mutató, feladatot adó munkára készítő útmutatásait? Legyen az hagyományt

őrző, értéket feltáró, kutató, legyen az gyermekeket zenével gazdagító tanár, színpadra lépő énekes, vagy hangszeres művész, értékes zenére nyitott befogadó. Mennyi-mennyi küzdelem, kitartó helytállás jellemezte a kodályi életutat. Ezek tapasztalata, tanulása mind-mind szólhat hozzánk, ma élőkhez. Ahogyan Csorba Győző, *Kodály c. versében* írja:

„...akár ujjongó, akár kesergő,
támadt szavad rá, erre, arra kellő;
támadt szavad rá borús, virágos,
szelíd-zúgású és áradásos:
csöng a gyerekszáj, dobban a táncos,
harsan a Psalmus, mesél Háy János;

Támadt eligazító szó mai küzdelmeinkre is, amikor a hangos, felgyorsult világban bizonytalannak tűnnek értékeink, melyek mellett egyre nehezebb kiállni. Kodály Zoltán, a *Bicinia Hungarica IV.* füzetéhez írt előszóban mára is érvényes bátorítást ad:

„Ami megtartott Európában idáig, majd csak megtart ezután is. Mi lehet az? Nem az, amiben alkalmazkodtunk, hasonlókká lettünk környezetünkhöz, hanem amiben különböztünk tőle. Hisz ha mindenben hasonlókká lettünk volna, eltűnt volna a magyarság. Így is sokat letett régi mivoltából ezer év alatt. De megtartotta külön lelkiségét. Annak két legmegfoghatóbb nyilvánulása. A nyelv és zene.”

(Kodály Zoltán: Juliánusz nyomában, 1942.)

Megdöbbenően időszerű Kodály Zoltán, 1939-ben leírt gondolatsora. Vajon lehet-e ma Magyarországnak, az Európai Unió tagjának korszerűbb, a társuláshoz kötődő viszony-meghatározása?

„...Magyarország Európának is szerves része: annak hagyományaiban is benne kell élnie. Kelet és Nyugat ütközőpontján álló országnak, népnek élete célja csak az lehet, hogy mind a kettőhöz hozzátartozzék, ellentéteiket magában kibékítse, egybeolvassza. Ebből a szempontból értéktelen az a magyarság, amely nem európai, és számunkra értéktelen az európaiság, ha nem magyar is egyszersmind.”

(Kodály Zoltán: Mi a magyar a zenében? 1939.)

A temetői csendben körülálljuk Kodály Zoltán sírját. Belső hallásunkban, lelkünkben azonban zenét hallunk, elmondott, leírt gondolatok, útmutatások figyelmeztetések szólalhatnak meg bennünk. Halljuk meg ezeket! Számunkra ez a hely nem a csend a végső béke helye, hanem újból és újból a kötődés és ragaszkodás megerősítése Kodály Zoltán életművéhez, mely mindnyájunk számára gazdagító, élő muzsika, bátorító példa, jobb és szebb életet segítő bölcsesség.

Köszönet most is a megújuló erőért, feladataink, munkáink pontosabb látásáért, a szívünket-lelkünket gazdagító kodályi muzsikáért.

Végül szólaljon meg a tisztelet és köszönet költői hangja is,
Csukás István, Kodály Zoltán c. versében:

*Hegy havára könnyökölve
néz le a magyar Alföldre,
Erdély felől Kecskemétre,
a halálból a bölcsőre.*

*Ha szól, visszhang lesz az immár,
lelkünkéből kizengő zsoldár,
sóhaja is fel-felrémlik,
ha a kínokat ránkmérlik.*

*Most már így lesz, már örökké
torka, tüdeje a csöndé,
onnan szó és sóhaj által,
nem jön ember lábbal, szárnyal.*

*Aki volt egy, lett szétosztva
végtelen, a nép hordozza
szóban, dalban, hallgatásban,
él szüntelen áramlásban.*

*Leszáll is a hegy haváról,
közeli emlékből, gyászból,
mint ahogy a romló testen
túllép, ami sérthetetlen.*

Dr. Joób Árpád a Magyar Kodály Társaság elnökségének tagja mondotta a megemlékező beszédet Kodály Zoltán halálának 47. évfordulója alkalmából 2014. március 6-án a Farkasréti Temetőben a megemlékezésre és koszorúzásra egybegyűltek előtt.

Közreműködött a *Marczibányi téri Kodály Iskola Kamarakórusa, Őri Csilla* karnagy vezetésével.

BÚCSÚSZÓ

**2014. február 19-én távozott közülünk szeretett
munkatársunk, barátunk**

Olsvai Imre népzenekutató, zeneszerző

Irányítása alatt évtizedeken át dolgoztunk közösen, egy munkacsoportban. Ez jelentette tágabb értelemben az akadémiai Népzenekutató Csoportot (később a Zenetudományi Intézet Népzenei Osztályát), szűkebb értelemben pedig *A Magyar Népzene Tára* kritikai forráskiadás-sorozat szerkesztői munkacsoportját.

A Zeneakadémián két tanszak hallgatója volt, zeneszerzés tanára Szervánszky Endre, a zenetudományi tanszakon, népzene tanára pedig Kodály Zoltán volt. Amikor a Zeneakadémiára került, diákkori népzenei gyűjtését már eljuttatta Kodály kezéhez. Az *Így láttuk Kodályt* kötetben olvashatjuk, hogyan indult, majd hogyan alakult Kodállal való kapcsolata.

Kutatói pályájának másik mestere Járdányi Pál volt. Az ő működési idejét igen rövidre szabta a sors, népzene tudományi hagyatékát, ami